

BLOGI

Kauppajännitteet uhkaavat levitä valuuttamarkkinoille

Kansainvälinen talous | 05.09.2019 | Henna Karhapää

KIRJOITTAJA

Henna Karhapää
Neuvonantaja

Yhdysvaltojen presidentin keskeisenä poliittisena tavoitteena on ollut maan kauppataseen suuren alijäämän korjaaminen ja kotimaisen teollisuustuotannon virvoittaminen nousukiitoon. Kauppapoliittinen strategia ei ole kuitenkaan tuottanut tavoiteltua tulosta, vaan on kylvänyt voimistunutta epävarmuutta maailmantalouden näkymiin.

Yhdysvaltain presidentti on löytänyt vahvasta Yhdysvaltain dollarista sopivan syntipukin kauppataseen sitkeälle alijäämälle ja teollisuuden kohtaamiin haasteisiin. Otteen kiristäminen valuuttamarkkinoista on lisäksi päätynyt presidentin pelikirjaan keinona lisätä vipuvoimaa kauppapoliittisella taistelukentällä samalla kun hänen hallintonsa on tehnyt johdonmukaisesti toimia valuuttamarkkinoiden kytkemiseksi tiukemmin osaksi Yhdysvaltojen kauppapolitiikan agenda.

Kuvio 1.

Yhdysvaltojen dollari on vahva

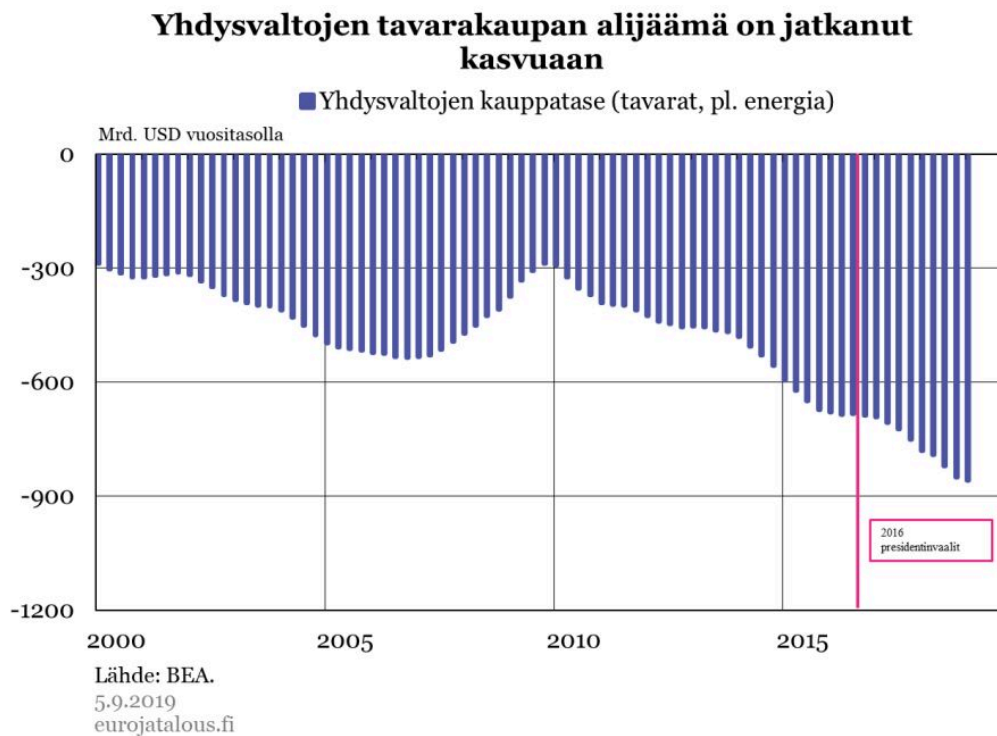

Yhdysvaltain dollaria voidaan tällä hetkellä pitää perustellusti vahvana. Esimerkiksi IMF:n tuoreen arvion mukaan Yhdysvaltojen kauppapainotettu valuuttakurssi on 6–12 prosenttia tasapainotasoaan korkeammalla. Viime kuukausina dollari on kurotellut kohti yhä korkeampia tasoja, mikä on ollut jatkoa sen jo pidempään kestäneelle vahvistumiselle (Kuvio 2). Dollarin viime vuosien vahvuus on ensisijaisesti heijastanut Yhdysvaltojen parempaa talustilannetta kauppakumppaneihin nähden ja maiden välisten korkoerojen kehitystä. Trumpin hallinnon toimet ovat osaltaan antaneet valuutalle lisää virtaa, sillä finanssipoliittinen elvytys, tuontitullien korotukset sekä epävarmuuden lietsominen ovat dollarin arvoa ja sen turvasatamaroolia tukevaa politiikkaa.

Vahvaan dollariin kohdistunut äänekkäs kritiikki presidentin toimesta on ollut suunnanmuutos Yhdysvaltojen pidempiaikaisiin käytäntöihin, jossa markkinaehtoisesti määräytyviä valuuttakursseja on hallinnon tasolta kommentoitu pidättyväisesti ja dollarimyönteisemmin. 1990-luvulta lähtöisin oleva "vahvan dollarin" politiikka perustui näkemykseen, että dollarin vahvuutta korostava retoriikka edesauttaa sen kansainvälistä roolia, tukee Yhdysvaltojen ulkoisen rahoituksen vakautta ja toimii luottamuksenosoituksena Yhdysvaltojen talouden mahdollille. Poikkeuksellista on lisäksi ollut presidentin dollarikommenttien yhdistyminen muihin maihin kohdistuviin syytöksiin valuuttakurssien manipulaatiosta, joiden kohteeksi ovat joutuneet muun

muassa Kiina, euroalue ja Japani. Valuuttamarkkinoihin kohdistuneet vaikutusyritykset ovat kyseenalaistaneet Yhdysvaltojen sitoutumisen vakiintuneisiin kansainvälisiin pelisääntöihin pidättäytyä valuuttakurssien ohjaamiselta oman kansainvälisen kilpailukyvyyn parantamiseksi.

Kuvio 2.

Yhdysvaltojen tämän hetkinen hallinto on ottanut valuuttamarkkinat aiempaa selkeämmin osaksi kauppapoliittisia pyrkimyksiään. Yhdysvallat on vaatinut valuuttakursseja koskevien sitoumusten sisällyttämistä viimeaikaisiin kauppaneuvotteluihin, mikä onnistui Kanadan ja Meksikon kanssa tehdyn USMCA-sopimuksen kohdalla. Vastaavia yrityksiä on ollut myös neuvotteluissa Kiinan, Japanin, EU:n ja Korean kanssa. Huolestuttavana kehityksenä viime kuukausina on ollut kauppaministeriön ehdotus lakimuutoksesta, jonka puitteissa Yhdysvallat voisi asettaa tasoitustulleja maille, joiden se arvioi tavoittelevan epäreilua kilpailuetua aliarvostetun valuutan avulla. Läpi mennessään lakimuutos voisi paitsi vahingoittaa valuuttamarkkinoiden toimintaa myös kiristää entisestään maiden välisiä jännitteitä. Ongelmallista olisi myös IMF:n analyysien mahdollinen hyödyntäminen valuuttojen aliarvostusten määrittämisessä, mikä voisi politisoida IMF:n ja sen puolueettomat arviot.

Yhdysvaltojen valtiovarainministeriö on osallistunut hallinnon kampanjaan kiristää otetta valuuttamarkkinoista. Keväällä ministeriö tiukensi arviointikriteerejään Yhdysvaltojen keskeisten kauppakumppanien valuuttapolitiikasta, mutta tilastoihin perustuva analyysi ei tuolloin tukenut

poikkeuksellista.

Valuuttamarkkinoiden joutuminen kauppasodan keskelle, poliittisten vaikutusyritysten kohteeksi ja kansainvälisten jännitteiden ympäröimäksi aiheuttaa tällä hetkellä lisääntyntä epävarmuutta. Maailmantalouden hapanoiva kasvu ja heikentynyt luottamusilmapiiri ei juuri nyt kaipaisi lisää huolenaiheita ja epävakauden lähteitä. Vaikka täysimittaisen ja laajalle levittyneen valuuttasodan todennäköisyys on yhä pieni, jo pelkästään se, ettei sen mahdollisuutta voi poissulkea, hermostuttaa muitakin kuin markkinoita.

Asiasanat

euroalue, kauppasota, Kiina, maailmantalous, valuuttamarkkinat, Yhdysvallat